

Місто Полонне у добу Національно-визвольної війни 1648-1657 рр. (з історії рідного краю)

Вступ. Історичне коріння Полонської землі сягає в глибину тисячоліть. Свідчення цьому – зафіксовані археологами території району понад півсотні курганів. Перша згадка про місто датується 996 р. у Іпатіївському та Лаврентіївському літописах. Полонне по праву називають містом козацької слави. Тут в різні часи пролягали бойові шляхи українських гетьманів полководців, що стояли на чолі національно-визвольного руху, ватажків селянських виступів.

Матеріали та методи. У дослідженні були використані загальнонаукові та спеціальні методи. Зокрема, метод порівняльного аналізу, історизму та об'єктивізму. Інформаційною базою дослідження виступають праці вітчизняних і зарубіжних вчених, статті опубліковані в періодичних виданнях. тощо.

Результати та обговорення. Наприкінці XVI ст. посилюється опір народних мас польській владі. Весною 1596 р. на Полонщину прибувають повстанські загони Северина Наливайка, який розташував свій табір у селі Лабунь. Важливі події розгорнулися у Полонному під час походу гетьмана Остряниці 1638 року. Після перемоги козаків над головним військом польським біля р. Стариці. Остряниця продовжував переслідування гетьмана Лянцкоронського та залишки польського війська і, наздогнавши в Полонному, атакував ворога у замку .

1648 року розпочинається Визвольна війна під проводом Б. Хмельницького. За свідченням документів, у цей час Полонне було «великим містом, незрівнянно краще укріпленим, ніж Львів». Жодна з фортець на Правобережжі тоді не мала стільки гармат і гаківниць, як твердиня на р. Хоморі. Близько 60-ти гармат і сильна залога з 1200 жовнірів, шляхти та німецьких найманців.

У липні 1648 р. на Полонщині спалахнуло повстання селян навколишніх сіл. У місті зібралося багато шляхти та євреїв, що втекли з Київщини і Брацлавщини. Єврейські багатії-орендарі були тісно пов'язані з польськими магнатами, яким служили. Тому гнів повстанців був спрямований проти них. 10 липня під стінами Полонного з'явилися загони черкаського полковника М. Кривоноса, які переслідували військо магната Я. Вишневецького. Сотні місцевих повстанців влилися до війська М. Кривоноса. Вивчивши систему оборони міста і замку, Кривоніс наказав місцевим майстрам виготовити штурмові щити з драбинами та бійницями. Під їх захистом козаки підійшли до міських валів і розпочали штурм Полонного. Запеклі бої продовжувалися три дні. Відколи повстанці захопили першу лінію укріплень і вступили в передмістя. Командування шляхетськими військами відступило до фортеці. Однак М. Кривоносу за допомогою полонян вдалося встановити зв'язки із українськими драгунами, які перебували у складі польської залози. Відгукнувшись на заклик козацького полководця повернути зброю проти спільних ворогів 12 липня у критичний момент бою ворота замку були

відкриті повстанцям. Залога змушена скласти зброю. Відразу після здачі Полонного, польський сейм зажадав негайно відрядити до Б. Хмельницького делегацію для переговорів.

Висновки. Отже, у роки Національно-визвольної війни усі сили були спрямовані на звільнення українських земель від ворога. Не винятком стало і Полонне. Тернистий шлях історії знову пробігся по землях Волині. Уроки патріотизму та історії вплинули на позитивний розвиток нації. Оцінюючи історичні виступи наших давніх нащадків можна сказати, що тоді Українська держава відбулася, але в зародковому стані.

Література

1. Полонне: історія і сучасність / Г.Г. Кобильчак, В.А. Паска, В.П. Коваль. –Приватна друкарня, 2006. – 296 с.
2. Макаренко П.П. Полонне: краєзнавчий нарис. / П.П. Макаренко. – Л.: Каменяр, 1976 р. – 31 с.